

Betalen & Betaalmiddelen – Een eerste kennismaking met financiële geletterdheid

Bachelorproef aan de Arteveldehogeschool te Gent.

Auteurs: Jolien Staelens, Ewout Vandersteegen, Dorien De Vos, Elke Van Zele en Emma T'Kindt

Is het onderwijs mee met de veranderingen in de financiële sector? De wereld van betalen en betaalmiddelen staat immers niet stil. In de laatste decennia zijn we overgeschakeld van cash, Proton en Bancontact, naar meer moderne, digitale mogelijkheden. We kunnen nu reeds betalen via sms, apps, online en op afstand, maar de wereld van betalen evolueert voortdurend en er komen steeds nieuwere methodes bij.

Daarom is het niet onbelangrijk dat leerkrachten in het secundair onderwijs over een eigentijdse cursus beschikken om leerlingen vertrouwd te maken met de nieuwe betaalmiddelen.

Als laatstejaarsstudenten van de leerkrachtenopleiding van de Arteveldehogeschool, onderwijsvak economie, hebben we deze kwestie aangepakt met het ontwerpen van de cursus 'Betalen & Betaalmiddelen' (B&B).

Financiële ongeletterdheid

Recent PISA-onderzoek toont aan dat 12% van de Vlaamse jongeren nauwelijks over financiële vaardigheden beschikt. Deze financiële ongeletterdheid zou ervoor kunnen zorgen dat bepaalde jongeren kwetsbaar en socio-economisch minder onafhankelijk zijn dan medeburgers. Het onderwijs moet hierbij als basis fungeren om deze financiële ongeletterdheid bij jongeren te doen dalen.

Om leerlingen in het secundair vertrouwd te maken met de economische en financiële sector zijn actuele cursussen in het curriculum dan ook onmisbaar. Daarom drong een oplossing zich aan toen wij als startende leerkrachten merkten dat cursussen over het thema betaalmiddelen enorm verouderd zijn. De laatste nieuwe cursussen dateren van 2008.

Betalen en Betaalmiddelen

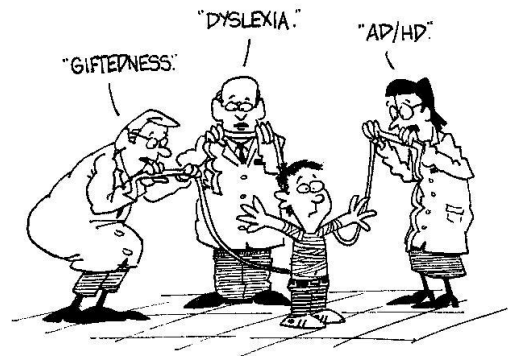
De cursus 'Betalen en Betaalmiddelen', die gericht is aan leerlingen uit de eerste graad van het ASO, wil zowel op vlak van inhoud, vorm én differentiatie de juiste kennis en attitudes aanleren.

De eerste uitdaging was om de meest recente ontwikkelingen op vlak van betaalmiddelen te integreren in de cursus. Hoewel de ontwikkelingen razendsnel evolueren hebben we toch een poging ondernomen om de modernste en meest relevante taaltechnologieën te integreren in de cursusbundel.

Om bepaalde noden te vervullen werkten we met oefeningen uit de verouderde handleidingen, maar hebben er een modernere toets aan gegeven. Wat vroeger het aanvullen van een overschrijvingsformulier was, werd nu een overschrijving via de 'KBC Touch'-app. Zo hebben we ook andere betaalmiddelen volledig geschrapt uit de cursus zoals Proton en hebben we betaalmiddelen zoals de cheque toegevoegd als weetje, omdat deze reeds aan het uitsterven zijn.

De module B&B bestaat uit vier verschillende onderdelen. Het eerste deel is de cursus. Daarin staat alle theorie, aangevuld de oefeningen voor de leerling. De handleiding voor de leerkrachten is er om de leerkracht oplossingen van elke oefening en didactische tips aan te bieden over hoe je de lessen moet aanbrenen. Daarnaast hebben we er ook een toetsen- en takenbundel over elk hoofdstuk van de cursus ontworpen. Dit biedt een grote ondersteuning voor leerkrachten tijdens drukkeren periodes. Als laatste onderdeel hebben we een differentiatiebundel met daarin een actualiteitsbundel verwerkt. Deze differentiatiebundel dient om de betrokkenheid van alle leerlingen tijdens de lessen te vergroten en de leerkracht de nodige creativiteit aan te bieden om de lessen zo activerend en interessant mogelijk te maken. Door te variëren met verschillende manieren van lesgeven (= werkvormen) komen we daarmee ook tegemoet aan het stijgend aantal leerlingen met specifieke leerstoornissen of scholieren uit het M-decreet. Met de actualiteitsbundel kan de leerkracht de les aanvullen met de recentste artikelen over betaalmiddelen, naast het gebruik van onze cursus. Door de artikelen in te spreken en toe te voegen aan het digitale materiaal voor de leerkracht, lost dit ook problemen op voor leerlingen die slechtziend zijn of dyslexie hebben.

(Hogeschool Inholland, 2011)

Doelgroep

Aangezien wij een module omtrent betalen en betaalmiddelen moesten uitwerken in opdracht van een secundaire school in Gent, hebben we ons onderzoek, aan de hand van o.a. een enquête, gericht op deze specifieke doelgroep. Deze school zal dit schooljaar als een van de eersten met deze module aan de slag gaan. De module werd uitgewerkt om er het volledige jaar mee aan de slag te gaan tijdens de inleidende lessen economie.

(Swatera, 2017)

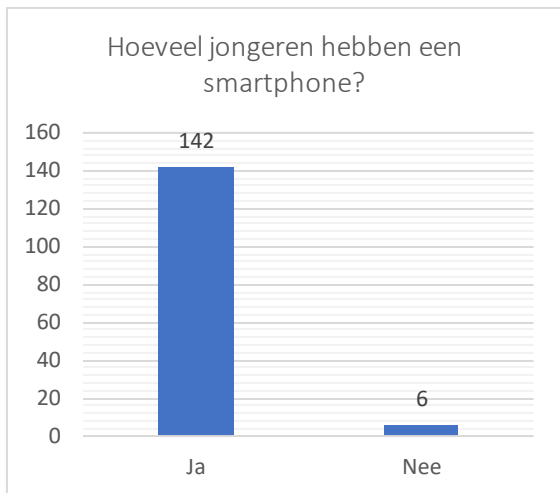
In deze cursus kozen we ook voor een speelse opmaak die de leerlingen aanspreekt. Dit doen we door een redelijk groot lettertype te gebruiken, dit aan te vullen met foto's en icoontjes en het toevoegen van toffe weetjes over betaalmiddelen die de leerkrachten niet hoeven te gebruiken. We hopen dat deze opmaak en inhoud de leerling stimuleert de cursus niet enkel in de les te openen, maar ook eens zou lezen als ontspanning.

De enquête

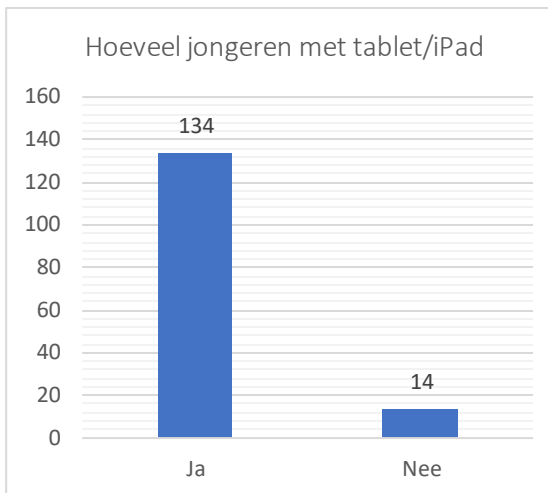
We hebben een enquête afgenomen die een peiling is naar de kennis over betaalmiddelen van de 148 eerstejaars van onze doelgroep. Aan de hand van de resultaten hebben we ons dan ook gefocust op wat de leerlingen nog niet kenden en hebben we basisoefeningen toegevoegd over wat ze wel al kennen.

Smartphones en tablets

Om te weten te komen of de leerlingen klaar waren om de nieuwste betaalmiddelen te leren kennen die in de vorm van apps of sms voorkomen, wilden we weten of de leerlingen al een smartphone of tablet hebben. We kwamen tot de conclusie dat de meeste jongeren daarover beschikken.

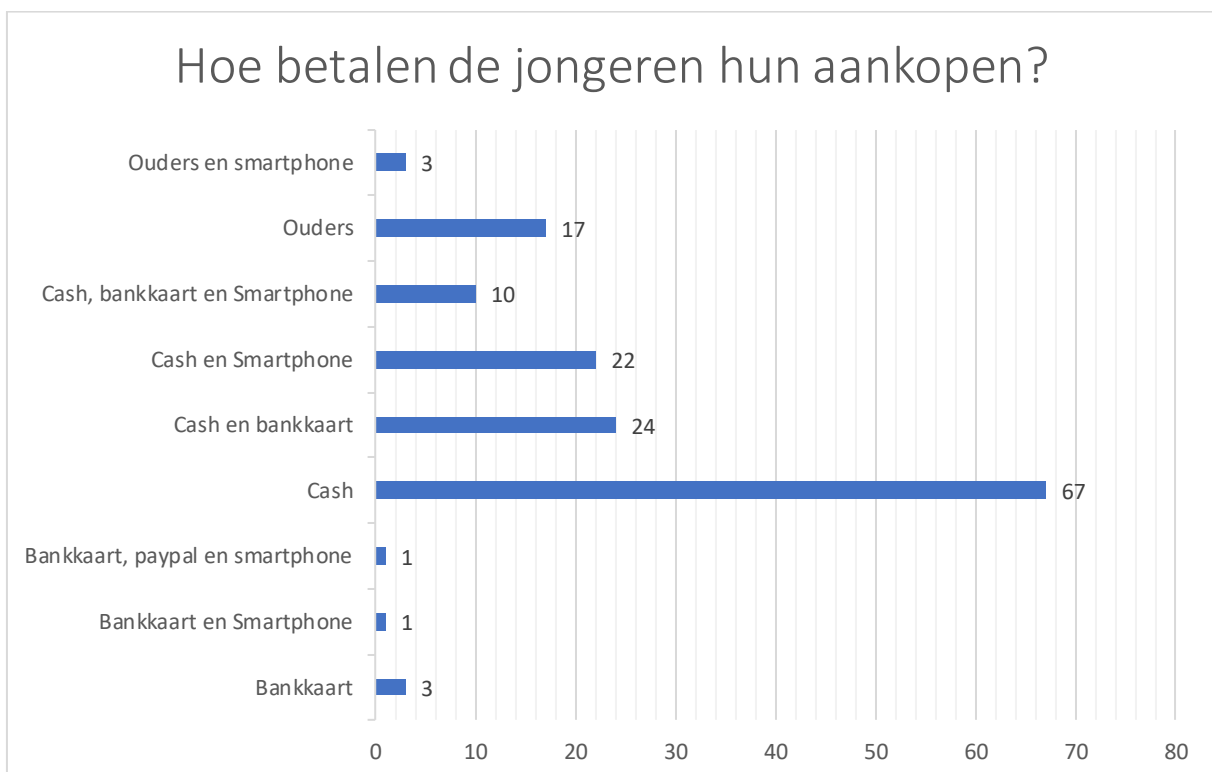
(Staelens, Grafiek smartphones, 2017)

(Staelens, Grafiek iPad/tablet, 2017)

Soorten betaalmiddelen

Met de enquête wisten we ook welk soort betaalmiddelen de jongeren gebruiken. Zo konden we afgaan op wat de leerlingen kennen en we zeker nog uitgebreid in de cursus moesten verwerken. De meeste jongeren gebruiken cash. Toch bijna de helft van de jongeren betaald zijn aankopen al eens met een bankkaart, en er zijn enkele jongeren die gebruik maken van hun smartphones. Daarnaast zijn er ook die zelf nog niets aankopen, aangezien de ouders dit voor hen nog doen.

(Staelens, Grafiek soorten betaalmiddelen, 2017)

Conclusie

Hoewel er een actieve en permanente opvolging moet gebeuren van de evolutie van de moderne betaalmiddelen, kan onze cursus een oplossing aanbieden naar een financiële geletterdheid bij onze jongeren. Zeker bij de opkomende hervormingen van de brede eerste graad kan deze cursus daar ook een basis bieden.

Bibliografie

Hogeschool Inholland. (2011, december 21). *Omgaan met verschillen*. Opgehaald van EduWiki:
https://www.leernetwerkeducatie.nl/mediawiki18/index.php?title=Omgaan_met_vershillen

Staelens, J. (2017, mei 31). Grafiek iPad/tablet. *Grafiek*. Dadizele, West-Vlaanderen, België.

Staelens, J. (2017, mei 31). Grafiek smartphones. *Grafiek*. Dadizele, West-Vlaanderen, België.

Staelens, J. (2017, mei 31). Grafiek soorten betaalmiddelen. *Grafiek*. Dadizele, West-Vlaanderen, België.

Swatera, S. (2017, januari 25). *Contactloos betalen en het kassasysteem*. Opgehaald van Ridder&Hertog: <https://ridderenhertog.nl/contactloos-betalen-en-het-kassasysteem/>

